ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ -
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
— БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 79. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 29-го КВІТНЯ 1976 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, APRIL 29, 1976 No. 79. VOL. LXXXIII

НТШ і Ратгерс відбули спільну наукову конференцію у 200-річчя ЗСА

Проф. д-р О. Андрушків, голова АНТШ, (зліва) вітає конференцію. Проф. д-р І. Головінський (справа), організатор конференції

Ню Бронсвік (М. Ч.). — В днях 23 і 24 березня ц. р. відбулася успішна наукова конференція НТШ та Ірес Інституту Ратгерського університету в його приміщеннях Високої Педагогічної Школи для відзначення 200 років американської незалежности.

Перший день був в цілості призначений для НТШ і його доповідачів, а другий був заповнений ІРЕС (Інститут Міжкультурних Зв'язків і Етнічних Студій) і його програмою. Українську частину з рамени НТШ зорганізував проф. д-р Іван Головінський, заступник голови НТШ і голова департаменту Основ Психології названого університету.

У програмі наукових доповідей заходом НТШ виголошено їх п'ять: проф. д-р Роман Максимович говорив про „Активність і морфогенетичні зміни у пострілах ксантію під впливом квасу"; проф. д-р Іван Головінський — „Інтерпретація глибоких сновидінь в Шевченкових писаннях"; проф д-р Ігор Каменецький — „Легальні і політичні аспекти в Райххомісаріяті «Україна» в рамах загальної нацистської політики"; проф д-р Микола Богатюк — „Економіка України в 1950-1975 роках; її розвиток і напрямні"; проф. д-р Микола Чировський говорив на тему: „Вклад НТШ у американську науку".

Рання програма почалася о год. 9:00 привітами для конференції голови А-НТШ, проф. д-ра Осипа Андрушкова, який підкреслив важливість американської свободи в рамках якої НТШ може обстоювати і поширювати правду про Україну, тоді коли це заборонено совєтським урядом робити на рідних землях. З черги конференцію привітала директор ІРЕС Інституту, пані д-р Е. Кондон, наголошуючи значення такої наукової зустрічі для етнічних студій Америки в 200-річчя її політичного існування. Згодом у передполудневій сесії слідували дві перші названі доповіді.

Проф. д-р Р. Максимович, з університету Вілянова, дав наукову доповідь з біології, яка, хоч і не з українознав-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ред. М. Панасюк очолює нову управу Відділу УККА в Чікаґо

Чікаґо (О. П.). — В неділю, 4-го квітня ц. р. відбулися тут перевибори управи Філії УККА — Чікаґо. На голову обрано ред. Михайла Панасюка. Інж. Мирон Гриневич — 1-ий заступник голови, д-р Юліян Куляс — заст. голови та референт зовнішніх зв'язків, Марія Юзефович, інж. Роман Вігун і Павло Коновал — заступники голови, Дмитро Вагрій — секретар, д-р Юрій Сеник — секретар англомовних справ.

Різні референтури очолили: Василь Бражник — фінансовий, Іван Деркач — організаційний, Любо Мацюк — культ.-освітній, Антін Коцепула — Народний Фонд, Олег Сацюк і Олексій Пошиваник — преса, Микола Сенчишак — економічне плянування, д-р Павло Питель — заст. реф. зовнішніх справ, проф. Мирослав Семчишин — Рада Українського Шкільництва, д-р Іван Лисейко — Конференція Молоді, Стефанія Борович — Бюро Суспільної Опіки.

Вільні члени: інж. Степан Голяш, д-р Лавло Турула, д-р Зенон Форович, д-р Павло Надзікевич, д-р Михайло Кос, мгр Володимир Ничай, Григорій Дронь, Теодор Чурма, інж. Мирон Луцак, Богдан Кашуба, д-р Богдан Олексюк і Анна Стародуб.

До Контрольної Комісії увійшли: інж. Дмитро Григорчук, Ольга Федак, Іван Павлик та інж. Василь Ростун.

Члени Товариського Суду Чести: д-р Роман Смук, адв. Борис Антонович, Станислав Дмитренко, д-р Роман Кобилецький, Ірина Субота.

Річні Загальні Збори провадила президія в скла-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Нюйорська Округа УНС заповідає наради

Ню Йорк. — В п'ятницю, 30-го квітня ц. р. о год. 7-їй вечора тут в приміщенні Українського Народного Дому при 2-ій евеню, відбудуться чергові організаційні наради Окружного Комітету Відділів УНСоюзу міста Ню Йорку і околиці з участю урядовців Відділів, конвенційних делегатів та представників Головного Уряду. Ціллю цієї наради є: перевірити дотеперішню організаційну працю Округи за перший квартал 1976 р., затвердити плян праці Окружного Комітету на слідуючі місяці, остаточно обговорити плян участи Округи в програмі святкувань Метрополією 200-річчя Американської Незалежности і 100-річчя українського поселення. Управа Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, яку очолюють М. Хоманчук — голова, Михайло Юзенів — секретар і д-р І. Сервант — касир, інформує, що крім згаданих справ присявні матимуть змогу вислухати звідомлень головних урядовців і обмінятися думками про союзові справи.

Президент Форд відкидає теорію „перетоплюючого казана"

Вашінгтон. — Газета „Балтимор Сан" з п'ятниці, 23-го квітня, помістила вістку, що уряд президента Джералда Форда відкидає теорію, що ЗСА є і мають бути „перетоплюючим казаном", натомість підтримує політику збереження „етнічности". Газета покликається на заяву Вілляма Баруді, асистента президента Форда для публічних зв'язків та одного із спеціялістів щодо етнічних справ, який сказав, що Білий Дім розглядає ЗСА більше „як мозаїку" ніж „перетоплюючий казан" та вважає, що населення Америки не може та не хоче бути перетворене в однорідну масу. В. Баруді заявив кореспондентам, що підтримка Білого Дому політики збереження „етнічної спадщини" цілком не означає, що уряд буде старатися не допускати негрів до поселення в частинах міст, заселених білими етнічними групами. Він сказав, що Президент підтримуватиме всі закони, які дозволяють будькому громадянинові мешкати де він захоче. Однак, Баруді ще раз повторив заяву Президента, що етнічна спадщина є „скарбом цієї країни" та що президент Форд вважає, що плюралістичність і різноманітність американського суспільства надають сили З'єднаним Стейтам.

Згідно із заявою Вілляма Баруді, теперішній уряд ЗСА вважає, що теорія „перетоплюючого казана", в якому мали б зникнути всі національні та етнічні відмінності імігрантів, виявилася тільки теорією, бо далі існують сильні зв'язки між членами окремих етнічних груп і бажання зберегти ці зв'язки. Уряд тепер старається координувати діяльність цих етнічних груп. В середу, 5-го травня, в Білому Домі відбудеться конференція, під час якої буде ширше з'ясоване становище уряду до питання „етнічности". В конференції візьме участь коло 70 представників етнічних і расових груп, як рівнож представники уряду. Віллям Баруді підкреслив, що в конференції візьмуть участь також речники негритянських організацій і тому політику Білого Дому ніяк не можна вважати „расистською". Уряд не старається штучно зберігати етнічні частини міст, але старається зберегти всі ті „елементи нашого суспільства, які зробили нашу країну могутньою". Він сказав, що теперішній уряд старається заохотити всіх громадян брати більш активну участь в політичному та суспільному житті ЗСА. Досі члени багатьох етнічних груп відчували „відчуження" від загального американського життя, зокрема вважали, що не можуть брати належної участи в політичному житті.

Картер переміг у правиборах у Пенсильвенії

Філядельфія. — Демократичні президентські правибори у Пенсильвенії, які відбулися у вівторок, 27 квітня, виграв колишній губернатор Джорджії, Джіммі Картер, здобуваючи 37 відсотків голосів. Друге місце здобув сенатор Генрі Джексон із стейту Вашінгтон, одержуючи 25 відсотків голосів, третє конгресмен Морріс Юдалл із Арізони — 19 відсотків, а на четвертому місці опинився алабамський губернатор Джордж Воллес із 11 відсотками голосів. Республіканські правибори виграв президент Джеральд Форд, здобуваючи аж 91 відсоток голосів, бо його конкурент Рональд Ріґен не був формальним кандидатом у цих правиборах. Ріґен все одно здобув 9 відсотків голосів, де його виборці вписували його прізвище на виборчу листу.

Коментатори вважають перемогу Картера в Пенсильвенії дуже важливою, бо це перший раз, що він, колишній губернатор південного стейту, виграв у великому північному та індустріяльному стейті. Натомість для сенатора Джексона та конгресмена Юдалла вислід пенсильвенійських правиборів становить серйозну поразку, бо обидва розраховували на те, що тільки перемоги у великих стейтах можуть запевнити їм номінацію Демократичної партії на Крайовій конвенції.

Джіммі Картер

Рокефеллер перепросив Джексона

Вашінгтон. — У вівторок, 27-го квітня, віцепрезидент Нелсон Рокефеллер у залі Сенату формально перепросив сенатора Генрі Джексона, а також цілий Сенат за те, що в половині квітня під час приватної розмови з групою республіканців Джорджії натякнув, що два дорадники сенатора Джексона, демократичного кандидата на президента, є комуністичних переконань, або зреклися тих переконань тільки „задля вигоди". Віцепрезидент сказав, що хоча він не робив формальних закидів і його натяки були висловлені під час приватної розмови, то він все одно перепрошує сенатора Джексона, його двох дорадників, а також всіх членів Сенату. Рокефеллер висловив перепрошення не тільки як віцепрезидент ЗСА, але також як президент Сенату. Сен. Джексон заявив, що приймає вибачення Рокефеллера в своїм імені та в імені своїх дорадників і вважає цілу справу „закінченою".

СОЛЖЕНИЦИНА ЗАПРОШЕНО ДО ІЗРАЇЛЮ

Єрусалим. — Спеціяльний парляментарний комітет, до якого входять представники різних політичних партій, вислав на руки письменника Александра Солженіцина окремого листа, запрошуючи його при найближчій нагоді відвідати Ізраїль. З названим комітетом тісно співпрацює відомий письменник Міхаїл Агурський.

Кіссінджер заповідає гострішу політику ЗСА відносно Родезії

Лусака, Замбія. — Державний секретар Генрі Кіссінджер, який тепер відбуває поїздку до 6-ох африканських держав, заявив у вівторок, 27-го квітня, що ЗСА застосують гострішу політику відносно уряду Родезії, спанованого білою меншістю, щоб довести до перебрання влади негритянською більшістю, але мирним способом, тобто шляхом переговорів. Кіссінджер сказав, що Вашінгтон тепер підтримує заклик Великобританії, щоб влада перейшла в руки негрів найпізніше до двох років. Він заявив, що уряд президента Форда заохочуватиме Конгрес відкликати закон, який дозволяє Америці імпортувати з Родезії хром, хоча Об'єднані Нації встановили економічні санкції проти білого уряду Родезії. Кіссінджер також повідомив, що Вашінгтон закликатиме американських громадян не відвідувати Родезії в ролі туристів, а тих американців, які там живуть, повернутися до ЗСА. Державний секретар дальше сказав, що ЗСА дадуть Родезії економічну та іншу допомогу, але тільки тоді, коли розпічнеться мирне перебрання влади негритянською більшістю. Кіссінджер у своїй промові в палаті президента Замбії, Кеннета Куанди, також сказав, що білий уряд Родезії, очолюваний прем'єром Іяном Смітом, не одержить від ЗСА жадної дипломатичної чи іншої підтримки в конфлікті з африканськими державами чи африканськими визвольними рухами.

Генрі Кіссінджер вже раніше відвідав Кенію і Танзанію, де в промовах заявив, що хоча Америка не плянує давати жадної військової допомоги негритянським визвольним рухам в південних країнах Африки, то буде вживати свої економічні та політичні впливи, щоб запевнити, що влада перейде в руки негритянської більшости. Кіссінджер первісно плянував відвідати 7 африканських країн, але в останній хвилині уряд Гани відкликав своє запрошення, заявляючи, що президент тієї країни, Ігнатіюс Куту Ачеампонг, раптово захворів. Американські речники вважають, що дійсною причиною відкликання запрошення було те, що деякі африканські держави та Совєтський Союз агітували проти відвідин Кіссінджера.

У вівторок, 27-го квітня, прем'єр Родезії Іян Сміт назврував промову Кіссінджера в Замбії та повідомив, що плянує призначити 4-ох негрів на пости міністрів, а 6-ох на заступників міністрів.

Араби знову повели кампанію проти сіонізму на форумі ОН

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — У зв'язку з наближенням Ізраїлю до Південної Африки, арабські країни, з ініціятиви Сирії, повели знову гостру атаку на сіонізм, як „систему расової дискримінації і расизму". Представник Сирії заявив на засіданні економічно-соціяльного комітету, що теперішні зв'язки між Преторією і Тель Авівом є наглядним доказом, що остання резолюція Генеральної Асамблеї ОН, яка засуджує сіонізм і зрівнює його з расизмом, „була абсолютно на місці". Позицію Сирії піддержували делеґації Іраку, Ливану, Дакару, Сенеґалю й інших держав. Вони домагалися нової кампанії проти „сіоністів" в ОН. Єгипет, Йорданія та деякі інші арабські і африканські країни не піддержували пропозиції Сирії, або здержувались від участи в дискусії над цією справою.

Червоний Китай і Єгипет підписали домовлення

Пекін. — У середу, 21-го квітня, єгипетський міністер для воєнної продукції, Гамаледдін Седкі, та заступник шефа штабу комуністичного Китаю, Чанг Цаі-чієн, підписали мілітарне домовлення, згідно з яким Пекін обіцяв доставити Каїрові частини до совєтських літаків типу МІГ, які єгиптяни не могли одержати від Москви. Речники Єгипту та комуністичного Китаю заявили, що це домовлення становить нову фазу кращих відносин між цими двома державами.

Підписання домовлення наступило в кінці відвідин Китаю групою чільних єгипетських урядовців, очолюваною віцепрезидентом Гуснієм Мубараком. Між іншим, віцепрезидент Мубарак — це найвищий єгипетський чиновник, який досі відвідав Китай. На прийнятті в середу, 21-го квітня, єгиптяни та китайці наголошували початок співпраці між тими двома країнами. Коментатори вказують, що Пекін погодився на візиту єгипетського віцепрезидента та інших урядовців з уваги на те, що минулого місяця Єгипет унезажнив свій „Договір приязні" із Совєтським Союзом. Червоний Китай задоволений з погіршення відносин між Каїром і Москвою. Натомість СССР і його сателіти вивели незадоволення із візити Мубарака до Китаю. Минулого понеділка совєтський амбасадор і амбасадори 6-ох східньоевропейських держав збойкотували прийняття в честь єгипетського віцепрезидента. Віцепрезидент Мубарак під час відвідин Пекіну відбув розмову з Мао Тсе-тунгом та недавно призначеним прим'єр-міністром Гуа Куо-фенгом.

Президент вимагає гостріших законів щодо наркотиків

Вашінгтон. — У вівторок, 27-го квітня, президент Джеральд Форд закликав Конгрес схвалити закони, які встановили б гостріші кари для торгівців нелегальними наркотиками, бо поширення цієї торгівлі загрожує не тільки здоров'ю поодиноких осіб, але добробутові цілої країни. Заявляючи, що велика більшість торгівців нелегальними наркотиками одержує дуже легкі кари, або цілком не покарані, Президент закликав законодавців проголосувати закон, який встановив би мінімальні терміни ув'язнення. Торговець, якого заарештовано вперше за продаж наркотиків, був би засуджений на 3 роки ув'язнення, рецидивіст на 6 років, а також на 6 років був би засуджений той, хто продає нелегальні наркотики неповнолітнім. Президент Форд запропонував також ряд інших заходів поборювання наркоманії в ЗСА, заявляючи, що треба присвятити якнайбільше уваги цій „національній трагедії", а зокрема встановити гостріші кари для торгівців, які в дійсності „продають смерть".

Папа найменував 19 нових кардиналів, прізвищ двох кандидатів не названо

Рим, Італія. — З Ватикану повідомлено в середу, 28-го квітня ц. р., що папа Павло VI найменував 19 нових кардиналів, в тому одного американця, архиєпископа Вілліяма Вакефільда Бавма з Вашінґтону. Інсталяція новонайменованих кардиналів відбудеться 24-го травня ц. р. і тоді кількість кардинальської курії збільшиться із 117 до 136 осіб. Трьох із 19 новонайменованих є кандидатами італійської національности, які збільшать число кардиналів-італійців до 36 і вони все ще залишаться найбільшою групою. На другому місці є американці з 12-ма кардиналами. Прізвища двох найменованих кардиналів не були опубліковані і тому в Римі поширюються поголоски, що ними можуть бути особи з-поза залізної заслони. Новонайменовані селективно походять з різних країн світу і є віком молодші. Загально уважається, що папа Павло VI бажає скріпити керівництво Католицькою Церквою, а кардинальській курії надати більш міжнародного значення. Наймолодшим з найменованих кардиналів є 47-літній архиєпископ Джейм Л. Сін з Манілі, який стоїть в гострій опозиції до теперішнього уряду президента Фердинанда Е. Маркоса.

Серед найменованих є також Ляшло Лекай, архиєпископ Естергому і примас мадярської Католицької Церкви, недавно найменований на це становище після смерти кардинала Міндсенті, який, як відомо, помер у Відні в травні 1975 р. Другим найменованим кардиналом із Східньої Европи є поляк Болеслав Філіпяк. Чотири нові кардинали походять з Латинської Америки — Аргентини, Бразилії, Домініканської Республіки; чотирьох з Африки — Ніґерія, Мадагаскар, Сенегалі і Уґанда. Решта походять з європейських країн. Двох таємно найменованих кардиналів також викликають зацікавлення в світі, бо звичайно такі номінації відбуваються тоді, коли Ватикан перебуває в поганих відносинах з якоюсь країною, або номінація може викликати загострення. Тому дехто думає, що двох найменованих кардиналів, прізвища яких покищо задержані в таємниці, походять із Східньої Европи, або навіть є Китаю. Допускається також можливість, що цими номінатами є папські дорадники Агостіно Касароллі, в руках якого спочивають справи зв'язків Церкви з закордонними країнами і який є фактичним „міністром закордонних справ" Ватикану.

Патріярх Йосиф мав зустріч з єгипетським президентом

Рим, (І. П.) — З нагоди відвідин президента З'єднаної Арабської Республіки (Єгипту) Анвера Садата у Вічному Місті, єгипетська амбасада при Апостольському Престолі влаштувала 8-го квітня святочне прийняття, на яке були запрошені члени дипломатичного корпусу й десять кардиналів, між ними і наш Блаженніший Патріярх Йосиф, який під час прийняття мав нагоду розмовляти з президентом Садатом. Анвар Садат, перший єгипетський президент, який склав офіційну візиту Папі Римському, сам мусулманин, але ставиться дуже прихильно до християнства, як виходить з його слова на авдиєнції у Папи Павла VI. У своїй промові президент Садат пригадав, що саме у Єгипті знайшла безпеку Свята Родина з дитятком Ісусом під час Іродового переслідування. Він теж натякав на важливість його краю, а головно Александрійської Церкви, для східнього християнства перших віків. У контрасті до теперішньої ситуації в Ливані, де продовжується громадянська війна між християнами і мусулманамо, Садат підкреслив, що „в єгипетському краєвиді прекрасно гармонізують мінарети мечетів і бані церков.

Продовжується переселення із Західньої України

Київ. — На Захід вже від давна продіставались вістки з України, які говорили про нову форму переселення людей, головно із західніх областей України на схід. Ці вістки потвердив диктор Київського радіо 23-го березня ц. р. кажучи, що багато сотень родин із західніх областей України вирішили за згодою урядових установ переселитись в Миколаївську, Херсонську і Харківську області. Тим, хто виявляє бажання переселитись, „надають значну грошеву допомогу", а у місцях поселення кожна сім'я одержить новозбудований будинок на умовах довголітнього пільгового кредиту, як також інші полегші. Раніше це саме радіо повідомляло про переселення західніх українців у приморський край. Панує загальне переконання, що нова форма переселення має не так господарський, як політичний характер, бо саме в західніх областях України ведеться ще й досі боротьба проти „буржуазного націоналізму" і режимові залежить на тому, щоб якнайбільше вимішати населення, навсзячи на місце вивезених чи переселиних чужий по національности елемент, що відповідає теперішньому посиленому здійснюванні народовбивчої політики „злиття націй".

Обрали нове правління Спілки письменників України

Київ. — „Радянська Україна" з 17-го квітня ц. р. подала список нового правління Спілки письменників України, яке складається з президії, секретаріяту і ревізійної комісії. До президії, яка тепер нараховує 33 особи, увійшли: М. П. Бажан, П. А. Байдебура, Я. В. Баш, Р. А. Братунь, П. М. Воронько, М. В. Глушко, О. Т. Гончар, Л. Д. Дмитерко, Н. Л. Забіла. П. А. Загребельний, М. Я. Зарудний, Ф. Д. Залата, Ю. О. Збанацький, О. Є. Ільченко, В. П. Козаченко, В. А. Кондратенко, І. Л. Ле, О. С. Левада, М. Л. Нагнибіда, М. Л. Новиченко, Б. І. Олійник, С. І. Олійник, Д. В. Павличко, П. Й. Панч, Н. С. Рибак, І. І. Рядченко, Ю. К. Смолич, В. М. Собко, М. П. Стельмах, Б. Й. Чалий, П. Ю. Шабатин, М. З. Шамота і Ю. Ю. Шовкопляс. Першим секретарем правління СПУ обрано В. П. Козаченка, секретарем — П. А. Загребельного, Ю. О. Збанацького, О. С. Леваду і Б. І. Олійника. Секретарем правління в організаційних питаннях обрано П. Ю. Шабатина, а головою ревізійної комісії І. І. Гончаренка.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Щоб нас не приспали...

У теперішній передвиборчій кампанії тут і там падає багато добрих і надійних слів для виборців поодиноких етнічних груп, включно з українською. Для виборців східньоевропейського походження, отже й українського, є дві головні справи, які можуть здобути їхні голоси: збереження та допомога в розвитку їхньої „етнічности": культури, мови, студій тощо з одного боку, а з другого боку активно прихильне відношення Америки до визвольних змагань народів їхнього походження. І коли б уже сьогодні зібрати всі заяви і декларації поодиноких кандидатів на ці теми, то можна б направду — як кажуть — спокійно спати. Проте, дійсність далека, дуже далека від спокійної, зокрема коли йдеться про так часто деклямовану американську відданість і зобов'язання відносно волі і незалежности всіх уярмлених народів.

Клясичним прикладом цього може послужити ославлена вже інструкція радника Державного департаменту та одного з найближчих дорадників державного секретаря Генрі Кіссінджера, Гельмута Сонненфельдта, американським амбасадорам в Европі щодо „більш природного і органічного пов'язання" східньоетропейських країн зі Совєтським Союзом. Правда, президент Форд і державний секретар Кіссінджер відмежувалися від тієї інструкції, вчинивши це досить дипломатично, мовляв, фраза була вжита „припадково і нефортунно".

Проте, дійсність і факти аж ніяк не потверджують тієї „припадковости і нефортунности". Звертає на це увагу Константин Вісояну, колишній міністер закордонних справ Румунії, в листі до „Ню Йорк Таймсу", надрукованому в тій газеті з понеділка, 26-го квітня, у відповідь на надрукований там же 12-го квітня коментар про „Східньоевропейську дебату". Автор листа стверджує в першу чергу, що фраза „більш природного і органічного" зв'язку східньоевропейських народів зі Совєтським Союзом є логічним висновком американської закордонної політики, яка здає собі справу з „експльозивности" ситуації в Східній Европі, що могла б довести до третьої світової війни, якої Америка в жадному разі собі не бажає. А що інструкція Сонненфельдта аж ніяк не була „припадкова" про це свідчить факт, що її повторено у звіті з нарад Сонненфельдта з амбасадорами в Лондоні та розіслано цей звіт, очевидно не без згоди і апробати Сонненфельдта ,всім амбасадорам, які брали участь у конференції.

Про американську політику „більш природного і органічного зв'язку" східньоевропейських народів зі Совєтським Союзом свідчить також концепція Кіссінджера про Східню Европу „в контексті сильного совєтського геополітичного впливу".

Автор цитованого листа вкінці пригадує ще інше твердження Сонненфельдта, який заповідає, що „теперішня ситуація в Східній Европі неодмінно залишиться на найближчих сто років".

Інструкція Сонненфельдта американським амбасадорам в Европі вийшла на яву припадково ,але немає сумніву, що совєтські верховоди знають про такі напрямні і засади американської закордонної політики, отже можна оправдано припускати, що це має свій вплив на здійснювану тепер повною силою совєтськими народовбивцями русифікаційної політики „злиття націй".

Гарні слова про збереження та розвиток „етнічности" в Америці і американського „співчуття" визвольним рухам поневолених Москвою народів, виголошувані в теперішній передвиборчій кампанії, не можуть і не повинні відвернути нашої уваги від страшної дійсности — смертельної загрози для поневолених Москвою народів засобом „злиття націй", яке на свій лад апробує рекомендований Сонненфельдтом „більш природний і органічний зв'язок".

Американська мозаїка

Саме тепер, коли в Совєтському Союзі кремлівські верховоди посилили свою народовбивчу політику „злиття націй", уряд З'єднаних Стейтів заявив, що відкидає теорію „перетоплюючого казана", в якому мали б зникнути всі національні та етнічні окремішності імігрантів, натомість докладатиме зусиль, щоб зберегти етнічну спадщину національних і расових груп, бо ця спадщина є „скарбом цієї країни". Про відкинення теорії „перетоплюючого казана" повідомив пресу минулого тижня Віллiям Баруді, асистент президента Форда для публічних зв'язків, а на початку квітня сам президент Форд заявив, що федеральний уряд повинен старатися зберігати етнічну спадщину країни.

Політика теперішнього уряду ЗСА цілком відмінна від тієї, яка панувала ще навіть кільканадцять років тому. Тоді урядові чинники, засоби масової інформації, школи тощо наголошували потребу і користь асиміляції імігрантів. Однак показалося, що теорія „перетоплюючого казана" залишилася тільки теорією, бо окремі етнічні чи расові групи відмовлялися зливатися в однорідну масу, воліючи зберігати культуру, традиції, а часто й мову своїх батьків. Спершу Вашінгтон звернув увагу на вимоги негрів, пуерторіканців і американських індіян щодо збереження їхньої „етнічности", надаючи їм фінансові дотації на введення етнічних студій в навчанні програм вуніверситетів і навіть середніх шкіл, а до якоїсь міри ігнорував вимоги білих етнічних груп, які почувалися покривдженими і відчуженими від політичних процесів країни.

Кілька років тому наступила зміна в поглядах урядових чинників також відносно білих етнічних груп і замість бачити Америку як „перетоплюючий казан" вони зрозуміли, що ЗСА в дійсності представляють собою „багатокультурну мозаїку" та що етнічна і культурна різноманітність тільки збагачує життя всіх громадян ЗСА. Ця зміна в поглядах урядових чинників була до великої міри спричинена тим, що нащадки імігрантів, часами навіть з третього чи четвертого покоління, за новий етос американського народу прийняли двомовність і багатокультурність, тобто виявили свою „етнічну гордість" і повернулися до культурних джерел своїх предків.

Ярослав Курдидик

ПІСЛЯ АНҐОЛІ – РОДЕЗІЯ І ПІВДЕННА АФРИКА

У зв'язку з тим, що комуністичний „Популярний Фронт" заволодів повністю Анґолею, її два сусіди, Заїре і Забмія, які підтримували обидві колишні протикомуністичні фракції, погодилися мабуть із цією прикрою поразкою і визнали теперішній уряд в Люанді „де юре". І зараз це самозрозуміло, що увесь посилений і неминучий натиск перепав на Республіку Південної Африки та Родезію. До Намібії (західня частина Південної Африки) прибули десятки тисяч втікачів, які співдіяли з колишніми прозахідніми збройними фракціями, а уряд Південної Африки побоюється, щоби Намібія, яка від Першої світової війни перебуває під мандатом цієї республіки ,не перетворилася у своєрідну „другу Анґолю". Щоправда Південна Африка погодилася теж відтягти війська з терену Анґолі, але водночас у Південній Африці перевели т .зв. „легку превентивну мобілізацію" резервістів, у першу чергу летунства і панцерних військ. Є натяки, що тому, що Південна Африка є майже самовистачальною у продукції легкої машинової і автоматичної зброї, вона без огляду на теперішні зміни, які зайшли в Анґолі, буде мабуть і надалі підтримувати протикомуністичні партизанські з'єднання на терені Анґолі силою між 20-30 тис. — „Це в нічому не змінює нашого положення, — заявив командир цього підпілля д-р Савімба, — ми втратили тільки міста, але терен поміж містами ми контролюватимемо так само, як це було у нашій довголітній війні з португальцями. Змінилося хіба тільки одне, що замість португальців ми маємо проти себе нового ворога, московсько - кубинських комуністів". Як виявилося з останніх вісток, то воякам - партизанам вдалося вбити, або взяти в полон біля сотні кубинців, не згадуючи про напади і саботажі теперішньої адміністрації, яка до речі перебуває у „хаотичному стані".

Очевидно, що після закріплення влади в Анґолі прокомуністичною фракцією у цьому обширі, який колись уважався за „домену білих" (лінія Анґоля - Мозамбік визначали собою цю домену), заноситься на драматичні зміни відносно остаточної конфронтації між білим і чорним населенням.

Щойно сім місяців тому прем'єр Південної Африки Форстер добився був неочікуваного і великого досягнення у своїй політиці „детанту зі своїми чорними сусідами" — з Малі, Мозамбіком, Танзанією і Заїре. Але тепер все це перекинулося горікоренем. Мозамбік проголосив, що він перебуває „у воєнному стані" з Родезією,де кубинські і московські інструктори вишколили біля 15 тис. модерно озброєних родезійських партизан, і це вже тільки справа часу, коли вони почнуть свої підпільні дії.

Подібна інвазія загрожує Південній Африці з терену Анґолі до сусідньої Намібії. Наразі у самій Південній Африці немає ще ніякої загрози і 18 мільйонів чорних не проявляють ворожости до 4.5 міл. білих, але знавці цієї країни уважають, що це „тиша перед бурою", до якої „нащадки Бурів" дуже ссліднo підготовляються. Білим доведеться зустрінути таку евентуальну „бурю" у майбутньому. У своєму інтерв'ю зі закордонною пресою головнокомандувач південно - африканської армії генерал А. В. Вебстер заявив, що його країна, так само, як Ізраїль, мусить освоїтися з думкою, що вона оточена переважаючими і ворожими їй чорними племенами і, що таке положення може потривати ще дуже довгий час. Південна Вебстер, — має так само, як і Ізраїль постійну 50-тисячну армію, яка зараз, після переведення частинної мобілізації, зросла до 75 тисяч. Підтримувана бомбовиками „Буканір" і „Міражами", що забезпечені ракетами й сотнями гелікоптерів, легше і важче озброєних, для переведення евентуальних десантів, наша країна наразі почувається на силі, що може справитися з кожною внутрішньою чи зовнішньою загрозою. Основною їхньою силою уважає генерал 250 тис. резервістів і 75 тис. т. зв. „командос", або національної гвардії, яка переводить, зрештою, як і всі інші резервісти, постійні бойові вправи; і кожний чоловік у віці від 17 до 60 року, а жінки від 18 до 50 року життя зобов'язні, так само, як і в Ізраїлі, перейти хоч раз у році військові маневри в залежності від бойового призначення від трьох тижнів до трьох місяців часу.

За вістками з „Савт Афрікан Дайджест" і „Равнд Дейлі Мейл" виходить, що хоч південно - африканці вицофалися з фронтових ліній в Анґолі ,але за твердженням міністра оборони П. В. Ботги, 5-6 тис, вояків скупували 1000 миль довжиною і 35 миль в глибину території Анґолі у тому місці, де находиться наводнювальна система на ріці Куене. У резерві для їхньої евентуальної бойової підтримки зосереджено 12 тисяч війська. Якщо б нам довелося воювати, — заявив міністер Ботго, то ми намагатимемось переводити дії на теренах Анґолі, а не на території південно - західньої Африки.

В останньому часі Південна Африка перевела оборонно - запобіжні дії, яких у цій країні це ще було від часу останньої світової війни. Вона вирішила: 1) Поширити Оборонний Акт у таку форму, який дозволяв би висилати військо, будь-де у світі, 2) Скріпити внутрішню безпеку таким чином, що дозволяється ув'язнювати без суду кожну підозрілу людину, 3) Розбудувати нову мілітарну базу у Гротфантейті на 120 миль від Анґолі так, щоб на ній могли осідати всі типи бойових літаків включно із вантажними літаками - транспортовиками найважчого типу.

І хоч ця вістка неофіційна, але це факт, що Південна Африка має „невелику кількість" атомової зброї, яку вона готова вжити, коли б зайшла неминуча і остаточна потреба.

Все це разом взявши, виглядає теоретично дуже „сильно, самопевно і многонадійно". Але при цьому всьому слід не забувати наше прислів'я: „що тисяча гусей можуть вола перевернути і заклювати"... Так, ці гуси — це 250 мільйонів чорних африканців, які ненавидять Південну Африку за її „апартейд" (розподіл рас, білої і чорної) дослівно більше, як усі відомі форми колоніялізму, включно із тим, що його намагається тепер просунути і закріпити в Анґолі московська рабовласницька імперія".

Єдиною потіхою для Південної Африки у її теперішньому незавидному положенні є заява державного секретаря Кіссінджера, а опісля у дещо зміненому варіянті заява президента Форда, мовляв, Америка не може дозволити на вмішування Куби чи Совєтського Союзу у внутрішні справи інших країн, як це сталося в Анґолі, навіть, якщо б ця інтервенція була звернена проти таких держав, як Родезія, де при владі стоїть режим білої меншости, з політикою якого не погоджується Вашінгтон.

Треба признати, що ця пересторога звучить незвично суворо і авторитетно. Мабуть незабаром побачимо, як ЗСА перейдуть від заяв до дій.

ТРАГІЧНИЙ ПРИКЛАД: УКРАЇНА ПІД СОВЄТО-РОСІЯНАМИ

„Любов і тривога — це дві мотивуючі сили, що підсичують мовні дебати у франко - канадській провінції Квебек", — це твердження українського публіциста Романа Рахманного лежить в основі його статті, що появилася на редакційній сторінці часопису „Ля Прес" у Монтреалі 19-го квітня. Ідеться тут про „любов франко - канадців до своєї мови" і про їхню „тривогу за майбутнє" своєї культурно - етнічної групи серед англомовного моря Північної Америки.

Хоча франко - канадці мають широку автономію у своїй провінції Квебек та рівноправність у канадській державній конфедерації, вони все таки почуваються загроженими.Не-французи повинні розуміти ці почування, бо це почування загроженої національної меншости. А меншістю може стати, у певних умовах, навіть велика національність, — пояснює цей український публіцист і подає, як приклад, українську націю.

Не вважаючи на свою чисельність, на конституційно-паперову республіку, членство в Об'єднаних Націях та розвинуту культуру, Україна та українці знаходяться на позиції підкореної та гнобленої національної меншости.

Одним з великих ударів по українстві було введення московського закону про те, що тільки батьки визначують, до якої школи повинні ходити їхні діти. Під тиском російської адміністрації та всіх інших установ у совєтській республіці України багато батьків посилають своїх дітей до шкіл з російською мовою навчання. А тих шкіл тепер далеко більше, ніж було їх за часів Сталіна. Українська мова не є офіційною мовою УССР, а тим самим усе державне, комерційне, промислове та інше діловодство ведеться російською мовою.

В цілій республіці володіє директива Кремля: якщо ваші діти не володітимуть досконало російською мовою і не проникнуть російською культурою, т овони не матимуть можливости брати участь „у розвиванні великодержави на просторах між Польщею і Китаєм..." На ділі це означає стати безробітним у великодержаві, в якій офіційно немає безробіття", — пояснює Р. Рахманний у газеті „Ля Прес" від 19 квітня ц. р.

Він зокрема показує на те, як Москва використовує чужоземних студентів, головно з Африки, у здійснюванні своєї русифікаторської політики: „Тих чужоземних студентів посилають до університетів у Києві, Львові чи у Харкові.. Тому що вони знають лише російську мову, а не українську, вони домагаються читати їм лекції російською мовою. І це їхнє бажання задовольняють на шкоду української мови, як викладової мови. Звичайно, підручники появляються дедалі частіше у тій самій мові".

Випускників українських університетів засилають поза межі української республіки, де вони — зокрема у Казахстані — хоч не хоч допомагають москалям русифікувати місцеве населення Автор цитує демографа Є. А. Янковську, яка писала недавно в СССР: у періоді між 1959 і 1970 з України виведено понад два з половиною мільйона українців, а в Україну прибуло понад три мільйони росіян і русифікованих націоналів.

На закінчення своєї статті, що появилася у тому найбільшому поза Парижем франкомовному часописі у світі, Р. Рахманний нагадує читачам: що становище будь - якої національної меншости треба розуміти, як „універсальну", а не якусь льокальну проблему. Як видно із трагічного прикладу України у Совєтському Союзі, в кожному такому випадку ідеться про „буття або загибель даної національности".

Ця стаття появилася докладно один місяць після того, як на її автора — Р. Рахманного — злісно накинулася московська газета „Труд", а декілька днів опісля і київська „Літературна Україна".

Полемізувати з тими речниками „тюрми народів" — даремно, але по їхній системі можна вдаряти успішно саме правдивою інформацією про гноблення українців та інших національностей у всеросійській колоніяльній великодержаві.

Оскільки українські політичні еміґранти і їхні нащадки виконують цю роботу, то цим вони викликують люті нападки з боку Москви і її вислужників.

О. С-К

Василь Верига

ТВІР, З ЯКИМ ВАРТО ПОЗНАЙОМИТИСЬ

У січні ц. р. у видавництві Quadrangle (The New York Times Book Co.) появилася об'ємиста праця п. н. „The Russians". Книжка має 527 стор., а автором її є відомий американський журналіст Гедрик Смит, який у роках 1971-1974 був завідуючим Бюра денника „The New York Times" в Москві. Сама назва книжки не говорить багато, і, щойно прочитавши її, читач має можливість зорієнтуватися, як багато проблем автор обговорює на сторінках цієї праці. Про Росію, — як це американці називають СССР, — в ЗСА написано вже доволі багато, а в тому й чимало фантазій різних самозванчих експертів, які, проїхавши як туристи по СССР, за два чи три тижні „збагнули" всі проблеми й дають свої поради державним мужам.

Відносно самої назви книжки, то варто підкреслити, що вона в основному відноситься таки до росіян, бож, як відомо, централі всіх кореспондентів чужинецьких часописів знаходяться тільки в Москві і через те вони мають більше змоги пізнати росіян, ніж якийнебудь інший народ, на землю якого Москва вступ абсолютно обмежує. Правда, не бракує в ній інформацій також і про інші частини СССР, але вони є тільки принаґідні. Обговорювана праця належить до числа тих, яка, щоб її написати, вимагає не тільки довгих студій, але також і не абиякої спостережливости. Гедрик Смит, як видно, доложив усіх зусиль, щоб дати читачеві солідну працю, базовану на конкретних фактах, а не на виссаних з пальця, чи підставлених органами КҐБ, інформаціях. Він одержав за неї нагороду Пулліцера і, вважаємо, вповні заслужено.

Прочитавши сам вступ, читач скоро переконується, що книжка написана цікаво і прямо запрошує, щоб її не кидати з рук. Мало того, читач, навіть вихований в СССР, довідується чимало нового й цікавого, з чим йому не довелося зустрічатися. Ціла книжка поділена на три частини: „Народ", „Система" і „Проблеми". Іншими словами Г. Смит в цих трьох частинах охопив ввесь комплекс совєтської імперії з її головними складниками: соціяльним, політичним і економічним. Кожна частина розподіляється на окремі розділи, призначені для вужчих тем.

У першій частині автор, обговорюючи нарід, не міг поминути такого важливого питання для кожного марксиста, яким є формування „безклясового суспільства". І так у розділі „Упривілейована кляса" автор наводить цілий ряд прикладів на те, що суспільство в СССР поділяється за партійною приналежністю та за становищем, яке дана особа займає в партійній ґієрархії та в уряді. Відповідно до того упривілейована кляса, — тобто партійці, які у свою чергу поділяються за ранґами, які вони мають в партії чи уряді, — користується різними благами. Найбільш упривілейовані д і стають безкоштовно т. зв. „кремлівські пайки", тобто харчові приділи для цілої родини, а нижчі ранґою дістають в крамницях відомих п. н. „Берьозки" за безцін різноманітні навіть і імпортовані продукти, яких ніхто не побачить в „універмагах", (універсальних крамницях), призначених для загального суспільства. Таких упривілейованих начислюється біля одного мільйона осіб, а разом з родинами, декілька мільйонів.

Автор відкриває для читача лябіринт скритих привілеїв, про які говориться тільки пошелки. Для цієї совєтської аристократії побудовані цілі оселі із розкішних дач, без права доступу звичайним смертникам, де партійна еліта перебуває у вільний від праці час, а їхні родини — через ціле літо.

Як виглядає дача вождя найвищого ешелону партії? Для прикладу наводимо опис дачі старого партійного інтриґанта Атанаса Мікояна, який „має не тільки пишну віллу коло Ґаґри над Чорним морем із двома купелевими басейнами, виложеними мармуром: один для солоної води, а другий для свіжої ,але також і величезний палац та княжий маєток біля Москви зі слугами, обкопаний довкруги ровом" (ст. 37). У цій же самій частині є розділ про черги під крамницями, про хабарництво, про жінок, яких автор називає „визволені, але не емансиповані", а також про совєтську молодь, чи пак — молодь совєтської аристократії.

Друга частина складається із семи розділів, в яких обговорюється життя сільсько - господарських та промислових робітників, комуністичну партію та комуністичні жарти, про вихову-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Мирослав Прокоп

ПРО ТАК ЗВАНИЙ СОВЄТСЬКИЙ НАРОД

(5)

У дискусіях про проблеми совєтського народу серйозна розбіжність думок існує також у державно-устроєвих питаннях, голов. чином у питанні майбутности совєтського федералізму та союзних республік. Ще в 1961 році П. Семйонов висловив у журналі Советское государство и право погляд, що „національна державність і федерація в цілому сповнили свою історичну місію", що в СССР проходить „процес відмирання національних совєтських республік", їх „денаціоналізація", що зберігання державности совєтських республік спиняє процес зближування націй та що вже в недалекому часі прийде до державноправного злиття націй.[16]. Хоч погляди Семйонова критично прийняли наші совєтські дослідники, він повторив їх у наступних роках, зокрема в журналі Вопросы истории 1966 року. При цьому він посилався на Леніна, який також підкреслював перехідний характер совєтського федералізму. Подібно до Семйонова, І. Кислицин пропонує „автономізацію союзних республік,яку можна вжити як один із засобів для переростання совєтського федералізму в совєтський унітаризм". На його думку, такі автономні республіки повинні ввійти в склад російської СФСР, а згодом це приведе до утворення унітарної держави на місце теперішньої федерації.[17]

Такі погляди зустрілися з рішучою опозицією інших, в основному неросійських учених (Е. Тадевосян, І. Цамерян, Г. Зиманс, А. Мординов, частинно М. Кулічченко). Вони кажуть, що національна державність совєтських республік — це тривале явище аж до часу утворення в далекому майбутньому безнаціонального суспільства і що ця державність, згіднoз програмою КПСС, далі „удосконалюється" такими засобами як „удосконалення" діяльности і функцій державних органів СССР, розширення прав союзних республік у діяльності вищих органів влади Совєтського Союзу й ін. Водночас вони перестерігають, що відступлення від принципів соціялістичної федерації приводить до загострювання міжнаціональних протиріч і росту націоналізму.[18].

Кільканадцятирічна дискусія про різні аспекти совєтського народу й національної політики КПСС у цілому могла б у непоінформованого обсерватора утворювати враження про здогадну свободу думки в цих питаннях. На ділі воно не так. Незалежно від таких, чи інших думок, суґестії, застережень, чи перестороги висловлених у дискусії, КПСС послідовно змагає до державно-політичної, господарської, духовної, етнічної та національної інтеґрації націй та національностей СССР. Ця дискусія не має також впливу на поступневий ріст позицій російської нації коштом не-росіян, на її упривілейоване становище. Це різко розходиться з принциповою тезою національної політики КПСС про те, що існування совєтського народу є результатом досягнення рівности народів СССР, у розвитку їх народного господарства, клясової структури, освіти, науки, культури тощо. Цю фальшиву претенсію відкидають факти життя. Вони показують також, що якоїсь однорідної спільноти, яку можна б назвати „совєтським народом", у СССР немає.

Всупереч запереченням керівників Совєтського Союзу і теоретиків національного питання в СССР, ЦК КПСС виразно прагне до перетворення народів СССР, що їх офіційно називають совєтським народом, на т. зв. совєтську націю, себто на гомогенну національну спільноту. Дуже багато говорить про це сам факт, що партійні керівники дозволяють окремим дослідникам, як згадані попередньо І. Кислицин, І. Яшкин, Ф. Филин та ін., висувати погляд, що сучасний совєтський народ це вже на ділі совєтська нація, бо в умовах реґляментованого суспільства, де все підпорядковане контролеві партії, такі теорії не появляються стихійно. Навпаки, цим шляхом ЦК КПСС наче перевіряє ґрунт, хоче побачити реакцію неросійських народів, відчути силу їхнього опору. Бо і Москві ітим народам прекрасно відоме, що під ширмою совєтського народу, а ще більше совєтської нації, що мала б утворитися в майбутньому, криється не що інше, як намагання тотально зрусифікувати не-росіян і влити їх в одну російську націю або, як твердить І. Дзюба у праці інтернаціоналізм чи русифікація,, суть концепції совєтського народу в тому, щоб „обґрунтувати й виправдати широко розгорнений курс русифікації".

(Продовження буде)

17. И. М. Кислицын, Вопросы теории и практики федеративного строительства, Пермь, 1969, стор. 174-179 (цит. у М. И. Куличенко, Национальные отношения..., стор. 520); И. П. Цамерян, Теоретические проблемы..., стор. 257.

18. Е. В. Тадевосян, В. И. Ленин о государственных формах решения национального вопроса в СССР, Москва, 1970, стор. 164-166; И. П. Цамерян, Теоретические проблемы...,, стор. 254.

ПОМИЛКА ЩО ЗАПОВІДАЄ ДОВГОВІЧНІСТЬ

У статті ред. Р. Ільницького: „Українці в Канаді на шляху до успіху", надрукованій у „Свободі" з 16-го квітня ц. р., трапилася прикра помилка в заввазі, що міністер Яремко з Торонта „не живе". На ділі, міністер Яремко живий і здоровий і тепер, після чверть століття вибсрної публічної служби, він був найменований прем'єром Трудо головою Апеляційного Трибуналу алькогольних дозволів. Кажуть, що помилкова вістка про чиюсь смерть заповідає його довговічність, якої від серця і душі бажають цілком певно автор, редакція і читачі королівському радникові Іванові Яремкові!

Вечір поезії й виставка скульптури Міртали Бентон у Детройті

Це рідке явище, щоб талановитість людини проявилась у двох родах мистецтва, як скульптура й поезія. На зорганізованім Культурно-Громадським Клюбом, вечорі 26-го березня Міртала Бентов дала себе пізнати детройтській громаді, не лише як поет, але і як скульптор, беручи за тему своїх одних і других творів індивідуальні й вселюдські проблеми.

Враження легкости її віршів, викликане короткістю фраз, окресленням і закінченням образу в двох-трьох рядках нераз уступає, якщо вглибитися в їх зміст. Людина в часі й просторі — це повертаюче питання її поем. Хто є людина, яке її відношення до інших і до природи, яка остання ціль її буття — оце ряд метафізичних питань, заторкнених поетесою, на які вона дає відповідь. Коли часом звучить там нотка релятивности, „що бачиш-це чути", „що сміхбува плачем", тоді для самовпевнення шукає вона відповіди в природи, запитуючи хто вона. Одержавши відповідь, що вона „у всьому" поетеса бажає цілковитого злиття з природою, щоб в той спосіб „прокреслить у пітьмі золоту спіраль і роздути життя свічу".

Торкаючись з великою ніжністю всяких проявів життя, вона не попадає в сантиментальність. Для неї важлива суть речей, а це веде до рефлексій і флософічних заключень. Ціллю її життя є „райдугою веселою зійти понад селами і кроком повільним дійти до зір".

Цей духовий клімат її поезій наявний також в її скульптурах. Вони не відтворюють одного моменту, чи одної ситуації. Це твори епічного характеру, широкого розмаху, насичені соціяльно-філософічним змістом, так само легко зрозумілі для глядача як її поезії, однак так повні змісту, що оглядаючи їх, душа кожної вдумливої людини заплідюється новими думками і почуваннями.

Вже самі назви її скульптур вказують на проблеми, які вонастараєтся оформити. „Райдужний міст", „Близнячі душі", „Народження думки", „Ворота часу", „Четвертий вимір", це теми які торкаються основ людського буття, це ті абстрактні ідеї, що віками сколихували людство.

Як влучно схарактеризований душевний стан сучасної людини в скульптурі „Метрополіс". Хоча відділені від себе лише одною стіною, кожний з нас самітний в найгустішій юрбі. „Народження думки", в незамкненому колесі народилась думка. Хоча ще мала, оформлення її довкілля вказує на будучий ріст і лет. В її творах людина рідко коли сама. Пройти через „Райдужний міст" потреба товариша і тоді шлях стає легким і гладким. Душі наші зродились з цього самого первня, як це виказують „Близнячі душі". „Мандрівка в простір", далекою й утяжливою є дорога до наміреноїз цілі. Але людина все її осягає. „Четвертий вимір", невагомість цього поняття влучно віддзеркалено перехрестям площин і отворами, які суґерують існування чогось неокресленого. „Звільнення від матерії", ідеалізм і шляхетність віє з цього твору. Людина знає, що її призначенням — це іти вперед, стреміти до чогось кращого для інших і свого добра. „Церква миру", на високій горі; далекий і важкий до неї шлях, проте людина її осягає, бо там її Творець.

Хоча символіка її глибока та однак приступна й переконлива. Порушуючи загально-людські проблеми вона не надає своїм постатям індивідуальних рис. Виступаючи поодиноко чи масово, вони стилізовані, абстрактні.

Вміле моделювання, ясність думки зроджують красу її творів, і застосовуючи часом переспективу, надає їм широкого, ілюстративного розмаху. В них відчувається повагу, яка межує не раз зі суворістю. Вона беззастережний оптиміст. Бо якими стрімкими чи вузькими не були б ті дороги чи ворота, які приходиться людині пройти, вона все осягає свою ціль. У тій вірі й надії на остаточний успіч криється й риса гуманности її творчости.

Володимир Баран

Комітет 200-річчя і 100-річчя у Піттсбурґу

Піттсбурзький Український Комітет для відзначення 200-річчя Америки й 100-річчя Українського Поселення постав 29-го вересня 1974 р., на громадських зборах, що їх скликала Організація Американських Українців „Самопоміч", Відділ у Піттсбурзі. На цих зборах створено „ад гок" Комітет, до якого пізніше кооптовано деяких осіб. Почесними головами цього Комітету стали отці декани обох українських деканатів Західньої Пенсильвенії.

Комітет почав відзначення обох роковин концертом Капелі Бандуристів, що відбувся в імпозантній залі „Карнеґі Мюзік Голл" з участю майже 2.000 осіб. Концерт мав значний розголос в американській пресі, бо це „іміґранти" з України давали концерт на пошану 200-річчя Америки. Капеля почала концерт піснею в англійській мові „Америка ди Б'ютіфул". В той час почесна варта американської морської піхоти на струнко тримала прапори й кріси. Відтак посадник Піттсбурґу, і головний комішенер повіту Аллеґені, де знаходяться 9 наших парохій, вітали капелю. В концерті також взяли участь голова повітового Комітету 200-річчя ЗСА та представники установ, що мають до діла з етнічною культурою.

На нашу другу імпрезу ми спровадили ансамбль Української пісні й танку „Чайка" з Канади, що виступила в другій імпозантній залі Піттсбурґу „Меморіал Голл". 1,200 осіб вітало юних виконавців, що у своєму виступі вшанували 200-річчя Америки. В часі відспівання трьох гимнів почесна стійка американської морської піхоти з прапорами і крісами стояла на струнко. Від населення повіту Аллеґені комішинер привітав „Часнята" на сцені. Письмові привіти наспіли від канадського консула, посадника Гамілтону, Онтаріо, й посадника Піттсбурґу.

У січні цього року, старанням нашого Комітету відбулося висвітлення півгодинної програми на головній телевізійній станції Піттсбурґу. Програма була у гарних кольорах. У ній взяв участь хор „Дніпро" з Клівленду, Огайо, під управою Євгена Садовського. Хор відспівав ряд колядок, а проф. Раковський подав інформації про українців, їх релігійне переслідування і їх бажання діждатись волі, миру і спокою у своїй державі.

На жаль, ми не виготовили проєкт, що зміг би погодитися з критеріями, що їх поставив Крайовий Комітет для відзначення 200-річчя Америки. І тому нам не пощастило одержати субсидії. Проєкт, що ми його внесли не прийнято, бо відносився виключно до української молоді.

У неділю, 21-го березня, наш Комітет спровадив українських артистів із Чікаґо до найбільшої оперової залі Піттсбурґу „Сирія Мокк", де вони відіграють музичну драму „Непереможний Клич". Ця імпреза, як і обидві попередні, буде присвячена подвійним роковинам.

Заплянoвано виставити у місцевому Музеї твори нашого образотворчого мистецтва, а в місцевій бібліотеці виставку українських книжок і преси. Ми також будемо старатися зорганізувати, головно для туристів, турне автобусом до українських церков нашого повіту, щоб показати їм церкви візантійського стилю. Очевидно, будемо заохочувати нашу громаду взяти участь в „Українському Тижні" у Вашінґтоні, а нашу молодь у фестивалі на оселі УРСоюзу.

Найкращим, тривалим здобутком, що його американські українці повинні зреалізувати у цьому ювілейному році Америки, це забезпечити існування Українського Науквого Інституту при Гарвардському університеті. Тому наш Комітет рішив допомогти українцям Піттсбурґчини зібрати у цьому ювілейному році $17760 на цю ціль. Піттсбурґчина перед тим склала на ФКУ поверх $16,000.

Другий наш проєкт — це започаткувати у цьому ювілейному році збірку на встановлення Української Національної Кімнати при Піттсбурзькому університеті.

Завершенням ювілейного року для Піттсбурзьких українців буде „Байсентеніал баль", що повинен відбутися у місцевому готелі з відповідною музикою і програмою.

М. К.

МАЛІ — ВЕЛИКОМУ

(У 55-ліття літературно-виховної творчости Романа Завадовича)

На протязі віків в рядки української історії немало постатей записалося своєю діяльністю в різних ділянках нашого культурно-політичного чи наукового життя, одним із них це Роман Завадович, письменник-творець дитячої літератури. Він не лише творець численних літературних творів для дітей, він знаменитий учитель та психолог і скульптор дитячих душ, а його твори — це духова пожива. Знаючи особисто цю людину, мимоволі подивляємо її скромність, ввічливість, безпретенсійність та його, немов батьківську доброту, вирозумілість та готовість послужити порадою й допомогою. А такого саме покрою людину тепер важко зустрінути, тож незаступимий Роман Завадович може бути моделем цих людських чеснот.

Українська чікаґська громада горда, що має між собою таку непересічну людину, як письменник дитячої літератури — Роман Завадович. Тож, щоб принайменше краплиною у морі сплатити йому борг, спільними заходами молодечих організацій та шкіл Українознавства в Чікаґо відзначено 55-ті роковини його творчости влаштуванням монтажу із творів ювілята — „Дитячий скарб", який відбувся в неділю. 28-го березня ц. р., в авдиторії школи Шопена. Варто підкреслити, шо виконавцями у цьому монтажі були виключно діти, а було їх поверх сотки!. Старші знову, свою заборгованість та пошану для особи ювілята віддали численною присутністю на бенкеті, який відбувся в суботу, 27-го березня ц. р. у привітній залі свв. Володимира і Ольги.

Але перенесімся тепер до авдиторії школи Шопена, де саме відбуваються останні приготування маленьких виконавців для виступу у монтажі „Дитячий скарб".

Незабаром розсувається безшелесно завіса та перед глядачами розгортається в цілій її красі лісова поляна... По-мистецьки виконані декорації-це витвір здібної руки сина Ювілята — Романа. Тож чарують очі, немов правдиві, лісові хащі, граючи гамою зелені. Все ще спить. Дерева оповиті легким серпанком ранньої мряки. Десь, здалека долітає непевний та ще сонний щебет крилатих мешканців прастарого лісу. Десь лунає звучне „ку-ку". Це зозуля будить своїх лісових сусідів. Незабаром будиться ліс та його мешканці вітаючи радісно схід сонця... Завиднiла постать лісового душкаґномика Ромтомтомика (Б. Ганкевич), зодягненого у мальовничу гуцульську ношу... Він уже змовляється з лісовими звірятками, щоб іти в розшуку дорогоцінного скарбу, десь закопаного...

На радощах „лісові мешканці" танцюють безтурботньо, правда, дещо незіграно й дещо не до такту. Долітають і слова з їхньої розмови. Слухачеві мимоволі вже тут доводиться пережити розчарування, бо ж так хотілося почути із сцени співучі слова казки „Пригоди ґномика - Ромтомтомика", слова зроджені під плодовитим пером автора, а тут навпаки, замість сподіваних самоцвітів залунали зі сцени слова новотвору, невдалої мітації... Це, на жаль, дуже зменшило вартість та красу ставленого монтажу, бо загально знаним є, що при таких святкуваннях виключно треба користатися творчістю автора, чим віддається належну пошану Ювілятові. Тут сміливо можна було використати та представити для прикладу сцену відвідин Ромтомтомика у знайомої йому мишки, сценку, яку автор так образно змалював у своєму творі, а виконавців згаданої сценки сміливо могли розмовляти поміж собою, користуючись словами героїв...

Однакож при цьому треба признати, що вдалим переходом була добре придумана сценка-відшукання лісовими мешканцями „дитячого скарбу", цебто гігантної книги, символу літературного надбання Ювілята. Але тут знову прикра несподіванка глядачеві, бож хоч говорилося про символічний замок, то насправді остовпіла публіка побачила блискучу колодку, на яку була замкнена ця книга. А знаємо, що хоч ці різні предмети служать для однієї цілі — замикати щоб не можна в ніякому випадку мішати понять про них.

Знаємо, що для прикладу, олівець та перо служать для однієї цілі-писання, але є поміж ними велика природна різниця. Подібно мається справа й з колодкою та замком. Не сміємо забувати, що наші діти вже двомовні, що створює вже трудність в сприйманні ними правильних значень окремих слів нашої рідної мови, то ж не утруднюймо їм в цьому неточним вживанням слів...

Кумедним „ключем" лісові звірята боязко відмикають колодку, на яку замкнена книга творчости Р. Завадовича, та незабаром вступаємо в світ казки...

Лунають так близькі, співучі слова, які може створити лиш Р. Завадович. Є це перлини-слова із книжки „Чарівні музики". На таємничо притемненій сцені їх вдало деклямує Маркіян Роздольский, зображуючи своєю постаттю самого автора, в його молодому віці... Сиплються перлини-слова поміж слухачів, немов перли із розірваного намиста. Яка це краса! Під акомпаньямент деклямацій, перед очима захоплених глядачів, немов на фільмовій стрічці, пересуваються картини із книжечки, вірно відтворені маленькими виконавцями... Є тут славні „Музиканти", які, мандруючи, зустрічають колонії чорних та червоних мурашок, є й представлена, за словами автора, боротьба тих двох ворожих собі таборів комах... Обрання коника-стрибунця на короля мурашиної країни, а занедбання повинностей незабаром стягає заслужену кару на нього... Прибуває суддя-сова, але вірні товариші стрибунця та їхні чародійні троїсті музики вирятовують вкінці героя цієї казки від біди... Ця саме частина програми ставленого монтажу була тим зразком, як годилося подати його, бо ж авторові найбільшою приємністю та духовим задоволенням є нагода почути із сцени власні перлини з його творчости. Творити такі перлини не може кожний, а лише вибрані, покликані Богом одиниці... Виконавцями тих чудових сценок, як і в інших діях монтажу, були українські діти та молодь з молодечих організацій, Пласту, СУМА та ОДУМу, як й діти зі шкіл Українознавства.

Знову розкривається гігантна книга й на її сніжнобілих сторінках видніє магічний напис: „На дворі царя незабаром вміло переносять публіку в інший ще кращий світ: на двір царя Гороха. Тут знову учень 8-ої кляси Українознавчої школи, М. Роздольський, вдало розповідає-деклямує цю казку Романа Завадовича. Чудові, пишні шати царя Гороха та його придворної дружини чарують очі глядачів... Але й тут, в цій дії, допущено зайвих, на нашу думку, довжелезних, немов ковбаси, рецитації - новотворів. Це вже не слова автора книжки, а інші... Втомлена публіка тут уже поборює неконтрольоване позіхання... Хоча при цьому треба подивляти витривалість головного виконавця Орину Грушецьку та дати їй заслужене признання за майстерно та з чуттям виконану ролю Ivасика-хлопчика. Але й тут мимоволі насувається у глядача питання: „А невже не було вже досить здібного українського хлопчика для виконання цієї ролі? Краще та звучніше цю думку вилонили малі діти-глядачі, які безцеремонно помітили:" Ця дівчинка перебрана за хлопчика! Ха! ха!" А вже невибачальним промахом було тут вживання зовсім неукраїнського слова „Смок" на означення леґендарної потвори-змія. Смок — це чисто польське слово! То ж було б побажанням, щоб нашим дітям не обтяжувати умів таким і подібним баластом. Ювілят — Роман Завадович у його творах для українських дітей вживає виключно слова „змій", а він напевно може служити авторитетом цих справах.

Кульмінаційною точкою була тут поява Ювілята, який немов князь світу казки засів з повагою за престолом царя Гороха. Захоплена публіка проспівала йому многоліття. Вкоротці залунали теплі та розсудні слова його, якими письменник звертався до батьків, малюючи образ-картину дорогоцінних скарбів — їхніх дітей, що викликало у декого сльозину з ока...

Підсумовуючи, треба сказати, що Організаційний комітет на чолі із інж. Дарією Ярошевич, імпрезовий референт Галина Грушецька та організаційний референт інж. Роман Заяць та інші, вклали багато праці для успішного святкування, що увінчалося придбанням великої суми гроша, призначеного на видання нових творів ювілята — Р. Завадовича.

Катерина Домашевська

ФІЛЬМ „НАЙМИЧКА" В ІРВІНҐТОНІ, НЮ ЙОРКУ І ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Ірвінґтон, Н.Дж. — Фільм „Наймичка" з додатком нового Фільму відомого українського режисера Славка Новицького п. з. „Спогади минулих літ" буде показаний у трьох місцевостях, а саме: в Ірвінґтоні — в неділю, 2-го травня ц. р. о год. 4 і 6 в Ірвінґтон Гайскул; в Ню Йорку в неділю, 9-го травня (сеанси о год. 4 і 6:30) у Фешен Інституті, 225 Вест 24-та вулиця і у Філядельфії в суботу і неділю, 15-го і 16-го травня о год. 5 і 7:30 вечором (субота) і 2, 4:30 і 7-ій вечором в (неділя) в приміщенні Українського Клюбу, 841 Н. Франклін вулиці.

Г. Чорнобицька

В ОБЛИВАНИЙ ПОНЕДІЛОК

Зарясніли пишні квіти
між зелених трав,
бо їх гріло ясне сонце,
дощик поливав.

Пригадаймо великодній
давній обичай —
поливаємо водою
молоде дівча.

Щоб росло і розвивалось,
як троянда-квіт,
щоб здоров'ям і красою
звеселяло світ.

І дівчатка наче квіти
між зелених трав.
Не одна на сонці сушить
вишитий рукав.

ПОЧУВАЄМОСЯ ДО МИЛОГО ОБОВ'ЯЗКУ СКЛАСТИ ЦІЄЮ ДОРОГОЮ ЩИРУ ПОДЯКУ

піяністці

ЮЛІЯНІ ОСІНЧУК

ЗА ЇЇ БЕЗКОШТОВНІ КОНЦЕРТИ У ДЕТРОЙТІ, ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, НЮАРКУ І НЮ ЙОРКУ, З ЯКИХ ЧИСТИЙ ПРИХІД ВОНА ПРИЗНАЧИЛА НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ В НЮ ЙОРКУ.

МИ ВИСОКО ОЦІНЮЄМО ЦЕЙ ЇЇ ШЛЯХОТНИЙ ЖЕСТ І ЩЕ РАЗ ЩИРО ДЯКУЄМО.

ЕКЗЕКУТИВА
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

влаштовує ДОПОВІДЬ

Проф. ПЕТРА АНДРУСЕВА

п. н.

„Політика і мистецтво"

в суботу, 1-го травня 1976 р.

в ПРИМІЩЕННІ ПЛАСТОВОЇ ДОМІВКИ
при 10-ій і Данкеннон вулицях у Філядельфії, Па.
Початок о год. 6-ій веч.
Управа щиро запрошує усе Громадянство.

КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ
ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

Міжкраєвий Вишкільний Табір

ЛІСОВА ШКОЛА

ВІДБУДЕТЬСЯ

від суботи, 31-го липня
до суботи, 14 серпня 1976 р.

в ГОРАХ КЕТСКІЛ коло ГАНТЕРУ, Н. Й.

Карти зголошення в Пластових Станицях або бувших Абсольвентів Л. Ш.

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ і ПЛАСТПРИЯТ в НЮ ЙОРКУ

запрошують Молодь і Батьків на

ТРАДИЦІЙНЕ ПЛАСТОВЕ СВЯЧЕНЕ

що відбудеться

в неділю, 9-го травня 1976 р. о год. 2 по пол.

в АВДИТОРІЇ ШКОЛИ СВ. ЮРА, 215 Схід 6-та вул. в НЮ ЙОРКУ
МИСТЕЦЬКУ ЧАСТИНУ ВИКОНАЄ ПЛАСТОВА МОЛОДЬ.
Гостину приготовлять ВП. ПАНІ з Пластприяту.
Вступ для дорослих 4.00 дол., для молоді 2.00 дол.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

На вшанування св. п. Померлих — склали пожертви на Академію за час 1-20 квітня 1976 року:
На пошану св. п. САВИ ТИМЧИКА, в день Його похорону 10-го квітня ц. р.:

Проф. Іван Фізер	$25.00	п. В. Маґун	20.00
Г. і Л. Майстренко	25.00	п. С. і О. Парубчак	10.00
п. Юрій Грицюк	25.00	п. І. Даньків	10.00
д-р Осип Данко	25.00	п. Ю. Паш	10.00
п. В. і А. Лепцан	25.00	п. С. і І. Десяк	5.00
п. Б. Турчинський	25.00	п. І. Кардашинець	5.00
п. І. Залуцька	25.00		
проф. Ірина й Олег Федишин	25.00	Разом	$260.00

На пошану св. пам'яті мистця МИХАЙЛА МИРОША:

п. Ганна Ширей	$10.00	п. Варвара Бакало	$10.00

Управа УВАН у США щиро дякує всім жертводавцям, що вшанували пам'ять померлих своїми пожертвами на підтримку наукової та видавничої діяльности Академії.

УПРАВА УВАН у США

Ділимося сумною вісткою з нашим Членством та усім Українським Громадянством, що 17-го квітня 1976 р. в Ню Йорку, ненадійно, відійшов у Вічність

бл. п. д-р вет.

МАРКІЯН ЖЕГАЛЛОВИЧ

ПОХОРОН відбувся у вівторок, 20-го квітня 1976 р. на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Висловлюємо наші щирі співчуття Сестрі та Родині Покійного.

ГОЛОВНА УПРАВА
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

Д-ра РОМАНА ПЕТРІНИ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в ЙОНКЕРСІ, Н. Й. — в українській католицькій церкві СВ. МИХАЇЛА, в НЕДІЛЮ, 2-го ТРАВНЯ 1976 р., о год. 12:15 по пол.

і в ДЕТРОЙТІ, Міш. — в українській католицькій церкві СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, в ПОНЕДІЛОК, 3-го ТРАВНЯ 1976 р. о год. 8-ій рано.

Прохаємо помолитися разом з нами зо спокій Його душі.

РОДИНА

НТШ І РАТҐЕРС ВІДБУЛИ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

чої дисципліни, доказувала вклад українських вчених в ділянці стислих наук в американську науку, виказуючи, що члени НТШ збагачують науково Америку в різних ділянках знання.

Доповідь проф. д-ра І. Головінського перенесла вже приявних слухачів у атмосферу, яка була їм ближча і краще знана. Він зосередився на Шевченкові і на сьогодні доволі ще не висвітлену ділянку психологічних аспектів його творчости. Доповідач підчеркнув, що про психологічні аспекти писань Шекспіра, Гете, Достоєвського або Пушкіна писалося багато, тоді як Шевченківські твори повні глибоких психологічних емоцій і почувань, як любов, ненависть та душевні конфлікти, що їх поет розв'язував у злуці із соціяльно-політичною дійсністю, своєю природою і скомплікованістю перевищають писання інших світової слави велетнів літератури.

По обох доповідях слідувала коротка дискусія. О год. 12:30 доповідачі і слухачі перейшли до недалекого ресторану на перекуску і коротку перерву.

Пополуднева сесія почалася доповідю проф. д-ра Ігора Каменецького департаменту політичних наук Центрального Мічіґенського університету про леґальні і політичні аспекти гітлерівського правління в „Райхскомісаріяті Україна". Доповідач основно висвітлив пляни і засоби німецької ґеноцидної політики в Україні в роках 1941-1945 і її безприкладну жорстокість, межуючи із психічним збоченням гітлерівського проводу.

Проф. Каменецький зосередившися на Україні, проаналізував декотрі відтинки і деталі німецької політики, яких не знають або поминають чужі дослідники цієї політики.

Слідуючу доповідь про економіку України в 1950-1975 роках виголосив проф. д-р М. Богатюк з Ле Монт коледжу. Доповідач подавав цікаві дані про економічні процеси на рідних землях в повоєнну добу, узалежнюючи і коментуючи їх у злуці із воєнними і повоєнними подіями та цілістю імперської і імперіялістичної політики Кремля. Доповідь наглядно удокументувала колоніяльну експлуатацію України большевиками.

Заключною точкою була доповідь д-ра М. Чировського. Він говорив про вклад НТШ і його членів, які вчать в американських університетах, і пишуть книжки та статті і їх публікують в ЗСА. Декількох членів НТШ, як Айнштайн і Ваксман, були лавреатами нагороди Нобля. Доповідач наголосив, що завданням НТШ в Америці є також спростовувати ті фальшиві тенденції в американській науці в ділянці знання про Східню Европу, які викривлюють дійсну наковість і кривдять Україну.

Конференція закінчувалася знову коротким обміном думок між доповідачами і слухачами. Модератором конференції, який представляв поодиноких доповідачів і вів дискусією, був проф. д-р В. Стойко з Мангеттен коледжу. Наукова частина „Дня НТШ на Ратґерському університеті" закінчилася о год. 5:00 по полудні подякою пані д-р Кондон, яка зауважила, що було б дуже корисно продовжувати такі конференції між університетом і НТШ і у слідуючі роки.

О годині 7-ій вечора відбулася в університетській гостинниці зустріч учасників Конференції з українським громадянством околиці Ню Бронсвіку при обіді. Зустріччю проводив проф. І. Головінський, як ініціятор і організатор цілої імпрези. Під час обіду о. д-р М. Войнар представив плян наукової конференції НТШ — УВАН — Гарвадський Інститут у Вашінґтоні, що відбудеться 21-го червня цього року в рамках всеукраїнського відзначування 200-річчя Америки і 100-річчя українського поселення в цій країні. Проф. Чировський дав короткий нарис праці НТШ і його плянів. Проф. Каменецький обговорив т. зв. „Мюнхенський проєкт", тобто літні семінарі, що їх влаштовує в Мюнхені Український Вільний Університет із Центральним Мічіґенським університетом. Промовляли ще проф. Головінський і модератор наукової конференції проф. В. Стойко, а згодом розвинулася довга дискусія на різні актуальні теми, що інтересують українське громадянство, як проблема шкіл українознавства, підручників для цих шкіл, студії на УВУ, перекладу і видання М. Грушевського „Історії України-Руси" тощо.

Ред. М. Панасюк очолив...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ді: Роман Мицик — голова, заступники — Марія Юзефович, Василь Ростун, Роман Кобилецький, секретар — Олег Сацюк.

Вийнятково замітна поважна кількість молодих людей на Зборах та у складі нової Управи Філії УККА. Ці молоді професіоналісти — це молоді сили, деякі з досвідом українського громадського життя, інші з досвідом американської ефективности. Вони поступово заповнюють ряди українського громадського керівництва.

До Зборів була покликана номінаційна комісія. Очолювали її д-р Юрій Городиловський, д-р Роман Кобилецький — заступник, д-р Іван Лисейко — секретар, Марія Кецала, Ярослав Загородний, Мирон Куляс, Василь Ростун — члени. Комісія, затверджена Загальними Зборами, впродовж кількох місяців провела відповідальну підготовчу працю.

Після вичерпних звітів уступаючої Управи відбулася дискусія, не позбавлена похвал і критики праці за звітовий час. Значно підкреслювалося, що Філія УККА в Чікаґо зуміла приєднати усі середовища української громади, хоч не зажди так може виходило ,але Філія пробує рахуватися з різними думками. Найбільш похвально підкреслювалося, що Філія УККА дає голос і заохочує до праці у керівництві УККА молодих людей. Одначе, були і застереження, щоб ці всі тяжко здобуті поступи толеранції і співпраці та громадської єдности українського суспільства не потерпіли через особисті амбіції чи амбіції окремих угрупувань, так, як часом показувалися тенденції. Після таких дискусій уділено абсолюторію уступаючій Управі.

Перед Загальними Зборами відбулося посвячення українського і американського прапорів Філії УККА Чікаґо. В присутності численних представників різних організацій із своїми прапорами, чин посвячення провели о. прот. Ф. Білецький, о. крил. М. Бутринський та о. М. Олешко.

ВИСТАВКА МАЛЯРСТВА И СКУЛЬПТУРИ ПАЛІЙЧУКА І ПОЛІЩУКА В ЧІКАҐО

Чікаґо, Ілл. (А.С.). — Український Золотий Хрест, 12-ий Відділ в Чікаґо, організує і спонзорує мистецьку виставку картин та скульптури двох молодих талановитих і надійних мистців зі стейту Меріленд.

Василь Палійчук народжений в Україні. Малярство студіював у державнім університеті в Коледж-Парк, Меріленд, і там одержав ступінь бакаляврa. Студії скульптури завершив в Райгарт-Школі в Балтіморі. Тепер є професором у Вестерн Меріленд Коледжі та головою відділу мистецтва.

Орест Поліщук народжений у Львові. Студіював і одержав ступінь бакалявра і маґістра з ділянки мистецтва в Балтіморі. Від 1969-го року є асистентом-професором у Монтґомері-Коледжі в Роквил, Меріленд і там викладає різьбу та рисунки.

Виставка згаданих мистців відбуватиметься в днях 14, 15 і 16-го травня ц. р. в залі УСТ „Леви" 2353 Вест Чікаґо евеню. Відкриття в п'ятницю 14-го травня о год. 8-ій вечора.

ТВІР, З ЯКИМ ВАРТО...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вання мілітаризму та взагалі „бойової готовости" типу, „якщо завтра війна..." Тут є чимало життьових прикладів із різних ділянок, різних парадоксів, які вказують на намагання влади „дігнати й перегнати Америку", а з другого — закостенілість і доктринерство совєтської системи. Найбільшою тепер болячкою совєтської економіки є недомагання сільського господарства, яке практично зруйноване колгоспною системою, а ще більше відібранням ініціятиви від людей на місцях. Чимало осіб застановляються над тим, як піднести продукцію. До таких належав і Іван Худенко, старший урядовець міністерства агрикультури в Казахстані. Сам правовірний комуніст, який хотів ввести реформи у сільському господарстві й написав на ту тему ряд статтей у часописах і журналах. Підставою його реформи був елемент зиску та фаховости робітників. Не входячи в деталі, Худенкові вдалося перевести свій експеримент на неуживаному шматку землі одного радгоспу в Казахстані із 60-ма фаховими робітниками в 1972 році Хоча цей рік був катастрофальним у совєтському хліборобстві, експеримент Худенка показався успішним. Урожай на його експериментальній фармі був чудовий, а продуктивність робітників була 20 разів вища від тих на сусідніх радгоспах і колгоспах Але успіх експерименту Худенка був одночасно запереченням „непомильности" рішень партії у сільсько-господарській політиці, а на це совєтська система не могла погодитися. Хоча казахи обожнювали Худенка за його многонадійну реформу, бюрократія поставила його під суд за „намагання ошукати державу на 1000 рублів", і нещасного реформатора засуджено на шість років тюрми, а його експериментальну фарму зліквідовано. Рік пізніше Худенко помер, проживши 62 роки (стор. 213-214).

У третій частині обговорюються проблеми, які існують у совєтській імперії. Ця частина поділяється на шість розділів: культура, релігія, дисиденти, можливості еволюції самої системи й уряду у напрямі лібералізації тощо. Гедрик Смит, закінчуючи свою працю, стверджує, що „тактика Брежнєва може дещо змінилася, але його стратегія є така сама, як була у царів". І якраз тому „наразі немає причини сподіватися, що старинний московський спосіб життя докорінно зміниться" (стор. 507).

Праця Г. Смита — це цінний вклад у сучасну совєтологію, це є соціо-психоаналіза, в якій автор представляє всі ці парадокси, які не конечно є продуктом самої системи, а можливо і пропродуктом самого народу, який ту систему створив і піддержує. Книжка „The Russians" є запереченням успішности „детанту" й тому вона не конечно підходить під смак „реалістичним" політикам, але для тих, які хочуть пізнати росіян такими, якими вони в дійсності є; які хачуть знати правду про СССР та її панівну московську націю, — це надзвичайно цінна праця. А зокрема наші політики повинні її прочитати, щоб пізнати, як американець вірно збагнув сильні і слабі сторони ворога. Ми з повним переконанням рекомендуємо її усім тим, хто цікавиться проблемами Сходу Европи, а в першу чергу українським книгозбірням, що мають на меті інформувати читачів про політичну систему в Україні та про тих, з ким має до діла наш поневолений народ.

Мала церковця на підгір'ї Каліфорнії

Як відомо, Каліфорнія є тепер одним з найбільш заселених стейтів, а живуть тут також і українці. Творять вони дві більші громади — одна в Лос Анджелесі, а друга у Сан Франсіско — поза тим живуть і розкинено по різних місцях. Звичайно всі працювали по більших промислових центрах, але старші віком пішли на відпочинок — покинули місто і поселилися, де більш затишно. Закупили собі невеличкі фарми і там по нашій рільничій традиції господарять. Найбільше таких поселенців осіло в середущій Каліфорнії в околиці Модесто. У цій околиці на чудовім підгір'ї, колишній парох УАПЦ у Сан Франсіско о. І. Гончарів має свою посілість. Він побудував на своїм ґрунті невелику церковцю-каплицю, де з'їжджаються на Богослуження всі дооколичні поселенці, яким задалеко до своїх церков у Лос Анджелесі чи Сан Франсіско. Велика це пільга і приємність для всіх прихожан. Церковця гарно прибрана вишивками та іконами, між якими видніють також образи кн. Володимира Великого та кн. Ольги. З поміж учасників створився і церковний хор з чудовими голосами, є між ними колишні оперові співаки, які підносять святочний настрій цілої Богослужби. Отець відправляє чистою українською мовою. По відправі починається пікнік. Серед зелені і квітучих дерев кожна господиня укладає на розставлених столах всякі страви і присмаки, — все це продукти власних господарств, які нагадують колишній добробут в Україні, бо переважна частина людей з центральних земель України.

Однак є між ними і волиняки і буковинці, а навіть горстка католиків. Всіх єднає одне бажання — молитися у своєму обряді до Всемогучого Бога. Приємно гуторилося всім присутнім у товаристві пароха і порушувано неодні актуальні громадські та церковні справи. Зі замітним вдоволенням приємно перебутого дня, роз'їздилися всі учасники додому, висловлюючи подяку о. Івану Гончареві за його благородний чин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 1-го ТРАВНЯ 1976 р.

НЮ БРАНСВІК, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва Запор. Січ 353 Відд. о год. 7:30 веч. в домі укр. кат. церкви при 21 Guilden вул. На порядку нарад — вибір нової управи на 1976 рік. — Управа.

НЕДІЛЯ, 2-го ТРАВНЯ 1976 р.

БРУКЛИН, Н. Й. Піврічні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького 158 Відд., о год. 1 по пол. в УНДомі, 216-218 Гренд вул. Проситься чл. прибути, є важні справи до полагодження. — П. Польний, гол., М. Кіт.

НЕДІЛЯ, 9-го ТРАВНЯ 1976 р.

МОНЕСЕН, Па. Місячні збори 338-го Відд. о год. 1-ій по пол. в українській залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Авеню. Проситься чл. вирівняти вкладки. — І. Кудлик, предс., М. Куць, секр., 109 Linden Ave., Monessen, Pa. 15062.

ТАРЗАН, Ч. 7468. Тарзан слідкує за Кроною

WITH TERRIBLE KRONA HAVING DEPARTED BEYOND THE WALLS OF OPAR, TARZAN HASTENS TO FOLLOW...
I WOULD LOVE TO STOP AND REASSURE JANE...
...BUT AT THE MOMENT THE IMPORTANT THING IS THE VANQUISHING OF OUR ENEMY—AND I DON'T DARE LET HIM OUT OF SIGHT!
I'M SURE LA WILL EASE JANE'S MIND BY EXPLAINING WHAT IS HAPPENING... THE REST IS UP TO MUVIRO, THE WAZIRIS AND ME!

Коли жорстокий Крона залишив Опар, то Тарзан швидко вирушив слідом за ним...

Я дуже хотів би зупинитися на мить і заспокоїти Джейн...

...Але тепер найважливішою справою є перемогти наших ворогів і тому не можу втратити їх з поля зору!

Я певний, що жрекиня Ля заспокоїть Джейн, пояснюючи їй цілий перебіг подій... Решта залежить від ватажка Мувіро, Вазірів і від мене!